

Warszawa, dnia 15 września 2020 r.

RZĄDOWE CENTRUM LEGISLACJI
DEPARTAMENT PRAWNY I POSTĘPOWAŃ PRZED
TRYBUNAŁEM KONSTITUCYJNYM

RCL.DPPTK.590.4/2020

Informacja o wyroku Trybunału Konstytucyjnego

z dnia 22 lipca 2020 r.

sygn. akt K 4/19¹⁾

I. Problem prawny.

Postępowanie zostało zainicjowane wnioskami rad gmin dwóch miejscowości (ze względu na tożsamość przedmiotową wnioski zostały połączone do rozpoznania pod wspólną sygnaturą K 4/19). Wątpliwości konstytucyjne dotyczyły art. 17 ust. 2 ustawy z dnia 7 czerwca 2018 r. o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1276). Przepis ten wprowadzał z mocą wsteczną od 1 stycznia 2018 r. regulacje nadające nowe brzmienie definicjom budowli i elektrowni wiatrowej. Jak wskazali wnioskodawcy, zmiana wspomnianych definicji wpłynęła na zakres opodatkowania budowli podatkiem od nieruchomości, który stanowi dochód gmin. Zaskarżony przepis zobowiązywał zatem gminy do zwrotu pobranych już podatków od elektrowni wiatrowych. W ocenie wnioskodawców, taka regulacja jest niezgodna z art. 2 Konstytucji.

II. Wzorzec kontroli.

Art. 2 Konstytucji (zasada demokratycznego państwa prawa i wywodzona z niej zasada nieretroaktywności prawa).

III. Treść orzeczenia.

Art. 17 pkt 2 ustawy z dnia 7 czerwca 2018 r. o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw w zakresie, w jakim wprowadził z mocą wsteczną art. 2 pkt 1 i 6 oraz art. 3 pkt 1 tej ustawy, **jest niezgodny** z wywodzoną z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zasadą nieretroaktywności prawa (zasadą *lex retro non agit*).

¹⁾ wyrok ogłoszony dnia 4 sierpnia 2020 r. w Dz. U. poz. 1336

Przepis, we wskazanym zakresie, traci moc obowiązującą po upływie 18 (osiemnastu) miesięcy od dnia ogłoszenia wyroku w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

IV. Wskazówki dla prawodawcy.

Trybunał Konstytucyjny, przywołując również swoje wcześniejsze orzecznictwo, podkreślił, że prawo, co do zasady, nie może działać wstecz. Nowe przepisy nie powinny być stosowane do zdarzeń zaszłych i zakończonych przed ich wejściem w życie. W ocenie Trybunału, w opisaney sprawie nie sposób wskazać okoliczności uzasadniających odstępstwo od tej reguły – nie było to bowiem niezbędne do realizacji lub ochrony ważnych wartości konstytucyjnych. Trybunał Konstytucyjny wyjaśnił, że zobowiązanie międzynarodowe i obowiązki wynikające z prawa Unii Europejskiej nie mogą prowadzić do naruszenia art. 2 Konstytucji, a *lex retro non agit* jest fundamentalną zasadą konstytucyjną w polskim porządku prawnym. Na organach polskich władz ciąży zatem obowiązek przestrzegania tej zasady również w stosunkach międzynarodowych i w ramach uczestnictwa w organizacjach międzynarodowych.

W okresie odroczenia terminu utraty mocy obowiązującej zakwestionowanej regulacji ustawodawca ma obowiązek doprowadzić do stanu zgodnego z Konstytucją, co w niniejszej sprawie będzie wymagało ustanowienia odpowiednich rozwiązań ustawowych i zrekompensowania gminom strat poniesionych w następstwie wprowadzenia z mocą wsteczną regulacji wpływającej na obniżenie ich dochodów z podatku od elektrowni wiatrowych. Ustawodawcy przysługuje znaczny margines swobody i może ustanowić takie przepisy, które w danych okolicznościach będą optymalne z jego punktu widzenia. Jednakże zawsze muszą one mieścić się w granicach wyznaczonych Konstytucją i pod tym kątem mogą być przedmiotem kontroli Trybunału Konstytucyjnego.

Piotr Ołdak
Wicedyrektor
Departamentu Prawnego i Postępowań przed
Trybunałem Konstytucyjnym
w Rządowym Centrum Legislacji

/-podpisano bezpiecznym podpisem elektronicznym
weryfikowanym przy pomocy ważnego
kwalifikowanego certyfikatu/